

Anpassning av åldersgränsen för rätten att kvarstå i anställning till riktåldern för pension

Beslut vid regeringssammanträde den 30 maj 2024

Sammanfattning

En särskild utredare ska föreslå hur den s.k. las-åldern, dvs. åldersgränsen för att kvarstå i anställning enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd, ska anpassas till riktåldern för pension.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2025.

Uppdraget att knyta las-åldern till riktåldern för pension

Pensionsgruppens överenskommelse

Pensionsgruppen är en blocköverskridande arbetsgrupp som består av företrädare för de partier som står bakom pensionsöverenskommelsen (sedan 2023 samtliga åtta riksdagspartier). Den 14 december 2017 träffade gruppen en överenskommelse för att utveckla pensionssystemet i syfte att säkra långsiktigt höjda och trygga pensioner. Överenskommelsen bygger på Pensionsåldersutredningens betänkande Åtgärder för ett längre arbetsliv (SOU 2013:25). I överenskommelsen ingår att samtliga pensionsåldersrelaterade åldersgränser, liksom vissa åldersgränser i kringliggande trygghetssystem, ska kopplas till en riktålder för pension.

Riktåldern för pension

Från och med den 1 januari 2026 blir de pensionsrelaterade åldersgränserna i pensionssystemet och vissa andra trygghetssystem knutna till riktåldern för pension. Enligt 67 kap. 4 § socialförsäkringsbalken får, till exempel,

garantipension tas ut tidigast från och med den månad då den försäkrade uppnår riktåldern för pension, och enligt 22 § fjärde stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring upphör rätten till dagpenning vid månadsskiftet före den månad då den arbetslöse uppnår riktåldern för pension. Sedan Pensionsgruppens överenskommelse träffades har åldersgränserna i pensionssystemet och i kringliggande trygghetssystem knutits till riktåldern för pension genom att åldersgränserna i respektive system antingen är samma som riktåldern eller med automatik följer en ändring av riktåldern.

Bestämmelser om riktålder för pension finns i 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken. En riktålder för pension ska beräknas för varje år och gäller det sjätte året efter beräkningsåret. Riktåldern har fastställts till 67 år för åren 2026–2030 (SFS 2019:780, 2021:394, 2022:1441, 2023:323 och 2024:299).

Las-åldern och anpassning av den till riktåldern för pension

Enligt 32 a § lagen om anställningsskydd gäller att en arbetstagare har rätt att kvarstå i anställningen till utgången av den månad då han eller hon fyller 69 år. När arbetstagaren har uppnått åldern för rätten att kvarstå i anställningen gäller ett förenklat uppsägningsförfarande. Arbetstagaren kan då bli uppsagd utan att det krävs sakliga skäl. År 2019 beslutades justeringar av åldern för rätten att kvarstå i anställning, som innebar att las-åldern höjdes i ett första steg från 67 till 68 år 2020 och sedan från 68 till 69 år 2023 (prop. 2018/19:91, bet. 2018/19:AU12, rskr. 2018/19:276).

Regeringen uttalade i propositionen Justerade åldersgränser i pensionssystemet och i kringliggande system (prop. 2021/22:181 s. 116) att det är viktigt att riktåldern för pension inte blir högre än las-åldern och att las-åldern bör anpassas till riktåldern när den ändras. Regeringen gjorde i det sammanhanget bedömningen att las-åldern bör knytas till riktåldern för pension från och med 2026, men att den närmare utformningen av en sådan anpassning behöver analyseras vidare.

En las-ålder på 69 år 2026 innebär att intervallet mellan riktåldern för pension och las-åldern kommer att vara två år vid den tidpunkten. Det motsvarar intervallet mellan den rådande 65-årsnormen för pensionsuttag och las-åldern när den var 67 år. Ett syfte med införandet av en riktålder för pension är att den ska ersätta 65-årsnormen för pensionsuttag. Intervallet

mellan riktåldern och las-åldern bör mot den bakgrunden även fortsättningsvis vara två år.

Utredaren ska därför

- analysera och ta ställning till den närmare utformningen av en anpassning av las-åldern till riktåldern för pension, med ett intervall på två år mellan riktåldern och las-åldern, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar

I förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar finns bestämmelser om den konsekvensutredning som en särskild utredare ska redovisa. Utredaren ska särskilt redovisa de konsekvenser som förslagen kan få för arbetstagare och arbetsgivare. Utredaren ska också redovisa hur förslagen förhåller sig till EU-rätten, relevanta ILO-konventioner och andra internationella åtaganden.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Vid genomförandet av uppdraget ska utredaren hålla Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) och Pensionsgruppen informerade. Utredaren ska inhämta synpunkter från berörda myndigheter, exempelvis Pensionsmyndigheten, arbetsmarknadens parter samt andra organisationer och aktörer i den utsträckning och på det sätt som utredaren finner lämpligt.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2025.

(Arbetsmarknadsdepartementet)